

BATTHYÁNY GYULA (1887-1959)

Hölgy papagájjal, 1920 körül | *Lady with a Parrot, around 1920*

Olaj, papírlemez | Oil on paperboard, 68x48,5 cm
Jelzés nélkül | Not signed

Kezdő ár | Starting price: 20 000 000 Ft | 57 971 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 40 000 000 Ft
Estimate: 86 957 – 115 942 EUR

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA | PRESUMABLY EXHIBITED:

XVI. Csoportkiállítás. Gróf Batthyány Gyula, Csók István, Mattyasovszky-Zsolnay László, Pólya Tibor, Vass Elemér festők, Kalmár Elza szobrász, Gara Arnold, Lakatos Artúr és Loibl Ferenc iparművészek. Ernst Múzeum, Budapest, 1921. március, katalógus: 61. (*Nő papagájjal* címmel)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

Kiállítás gróf Batthyány Gyula festményeiből. Mű-Terem Galéria, Budapest, 1997. november 21. – december 5., katalógus: 1 (reprodukálva a címlapon)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

Molnos Péter: Gróf Batthyány Gyula. Az elveszett Magyarország festője. Népszabadság Könyvek, Budapest, 2007., 33. kép

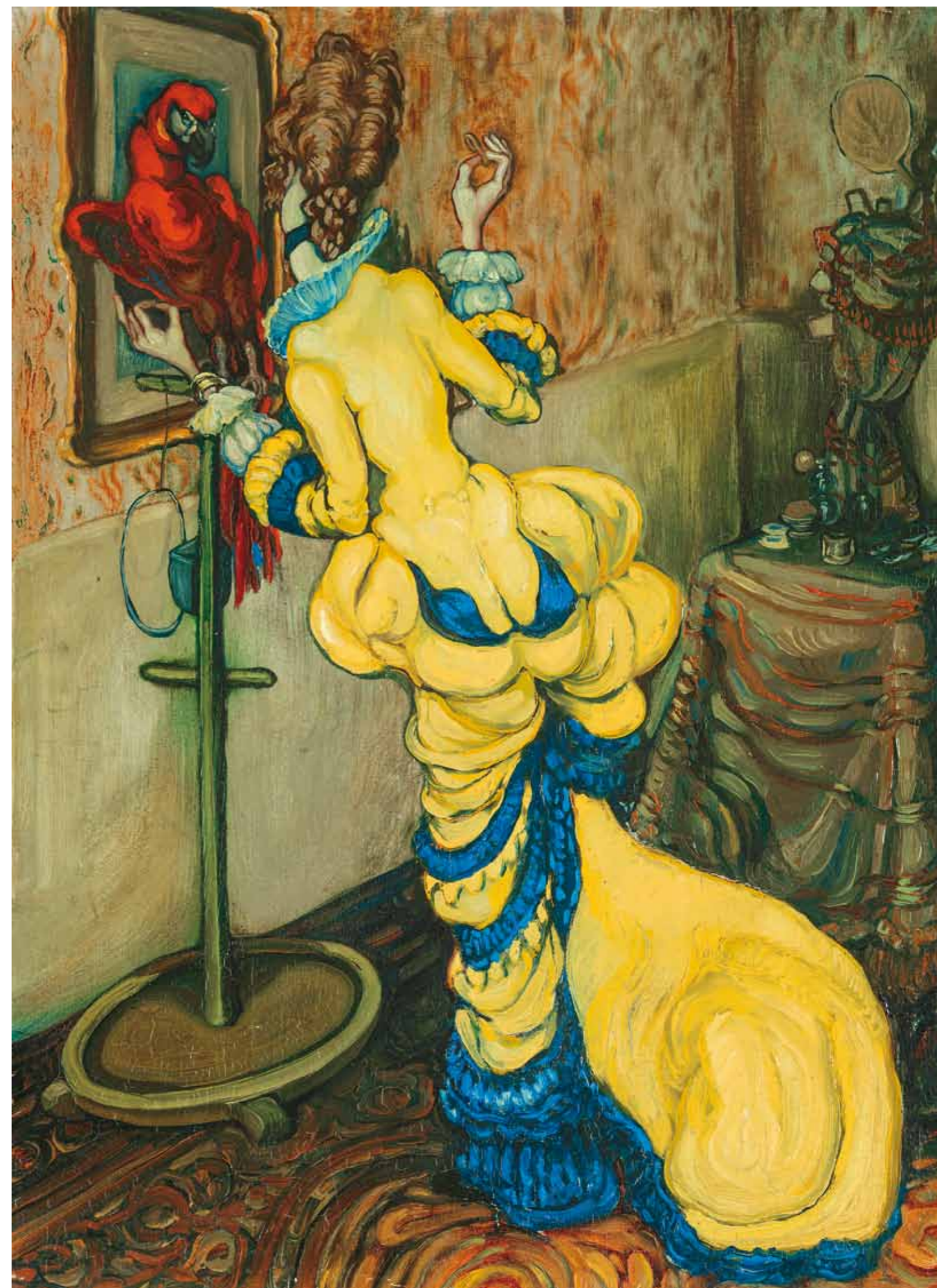
1. Leon Bakst: *Ivan herceg elfogja a tűzmadarat, 1915*
magántulajdon

2. El Greco: *Angyali üdvözlés, 1596–1600*
Museo de Bellas Artes de Bilbao, Bilbao

3. Ignacio Zuloaga: *Spanyol hölgy portréja, 1910 körül*
Museo de Bellas Artes de Bilbao, Bilbao

Batthyány Gyula képzelete a legnagyobb természetességgel ötvözte korának különös világát a művészet ezerarcú hagyományaival – legyen az akár egy pompás estély, egy szeparé intim részlete, vagy épp egy sorsfordító történelmi esemény. A festői eszközök alkalmazása terén meghökkenítő sokszínűséget mutatnak alkotásai. Hol az európai festészet tradíciói, hol a keleti művészet stílusjegyei bukkannak fel alkotásain: Botticelli és a quattrocento festészete, a perza miniatűrök világa, az angol preraffaeliták, Beardsley és Brangwyn piktúrája, s nem utolsósorban az 1910-es években újra felfedezett Greco manierizmusa. A stílári és formai sokszínűség a korokkal és a stílusokkal szabadon játszó színház világának hatására vált festői habitusának részévé. Az 1910-es évek Párizsában is leginkább az orosz Gyagilev balett, főként a társulat összművészeti programja, illetve Leon Bakst jelmezei, díszletei ihlették meg fantáziáját. Jellemző, hogy egész életét meghatározta a társulathoz, és általában a színházhoz fűződő viszonya. 1936-ban portrét festett a Budapesten tartózkodó balerináról, Tamara Karsavináról, valamint baráti szálak fűzték a Budapestre hazasodó Nizsinszkij-hez. Ugyanakkor színpad-és jelmeztervezőként is működött: az 1920-as évektől a Nemzeti Színház munkatársaként dolgozott, 1930-ban pedig a berlini Lessing Theater számára készített díszleteket. A teatralitás eszközeivel Batthyány élet veszi témái olykor sikamlós vagy hétköznapi vonatkozásainak. Elcsábították a dekoratív öröme, s képeinek hangolásával rengeteg apró részlettel töltötte meg műveinek világát. Festészetének ez a sajátossága teszi ma is különösen izgalmassá alkotásait. Már pályája kezdetén is másodlagosnak tartotta a figura kitüntetett szerepét. Nem a motívum, sokkal inkább a fest-

mény egysége, s annak belső törvényszerűségei voltak fontosak számára. Képeinek kohézióját pedig az ornamentika szorgáltatta. Az a korokon átívelő „látvány-szövet”, mely a valóságot felöltöztető képzelet belső készletéből születik. Batthyány képzelete tehát ornamentika-teremtő képzelet: a kép felülete által adott térben a legtöbb alakot zsúfolta össze. Motívumai erős mozgásban jelennek meg előttünk, melyek rendre egy-egy nagy összefoglaló színfolt köré szerveződnek. De a szín erejét minden esetben alárendelte az ornamentikának. Lineáris kontúrokkal fogja azokat össze, némileg lefokozva, hogy a lehatárolatlan színelületek helyett, inkább a zománcfényű lokális kolorit erőteljes játéka domináljon kompozícióiban. Festészetétől nem állt messze a barokk, rokokó szalonok világát idéző mondén-erotikus tematika. A Hölgy papagájjal nagyjából azonos időben készült a festő híres *Kupleráj* (1920., magántulajdon) című képével. A két alkotás fojtott erotikája közel hozza egymáshoz ezeket az alkotásokat. Manierisztikus ízü, késő szecessziós modorával óvatosan közelített a sikamlós témához: bizarr historizálással modellált kulisszáival, mesebe illő szereplőivel kikerülte a konformizmus csapdait, és egyéni, extrém ízzel fűszerezte erotikus képeit. A hétköznapioktól hol időben, hol térben eltávolodva, alakjait leggyakrabban a titokzatos Közel-Kelet vagy a rokokó világába helyezte, de nem ritka, hogy a bordélyok buja vagy épp androgün dámáit és elegáns közönségét mesebeli kulisszák, színházi kosztümök anonimitást kölcsönző álarcai mögé rejtette. E művek a 19. századi szalonképek füledt érzékiségű budoárjeleneteinek örökösei. A szerelem és a testiség tabukat romboló láttatása, a nemek ütköztetése ugyanakkor a szecesszió óta élő – vissza-visszatérő – közkedvelt témák egyike volt.

KASZÁS GÁBOR